

Het Verband tussen Opleidingsniveau van Ouders en Taalontwikkeling van Peuters.

Is er een verschil tussen het opleidingsniveau van vader en moeder?

Masterthesis

Universiteit Utrecht

Masteropleiding Pedagogische Wetenschappen

Masterprogramma Orthopedagogiek

Van Heugten, E. H. M. 4242874

Begeleider: O. Oudgenoeg

Tweede beoordelaar: S. Brouwer

4 juni, 2015

Voorwoord

Beste lezer, voor u ligt mijn masterscriptie. Met deze scriptie hoop ik een bijdrage te leveren aan de leerlinggewichtregeling. Ik hoop dat deze scriptie aanleiding geeft tot verder onderzoek, zodat specifiekere gekeken gaat worden naar het effect van het opleidingsniveau van vader en moeder en de taalontwikkeling van kinderen.

Graag wil ik een aantal mensen bedanken. Mijn dank gaat uit naar mijn begeleidster, Ora Oudgenoeg. Bedankt voor uw advies, expertise en tijd. Verder gaat mijn dank uit naar de consultatiebureaus waarmee is samengewerkt voor de werving van de peuters en ouders.

Natuurlijk ben ik ook de ouders en peuters dankbaar waarbij ik op huisbezoek ben geweest.

Ik kijk terug op een positief jaar waarin ik veel heb geleerd over de taalontwikkeling van kinderen.

Abstract

Objective: Recent research shows that parental education is linked to the language development of toddlers. High parental education predicted better language development. Research on the difference between maternal and paternal education is scarce. Therefore, this study evaluated the difference between the effect of maternal and paternal education on the language development of toddlers. In this study a positive relationship is expected between parental education and the language development of toddlers. It is also expected that maternal education predict the language development of toddlers stronger than paternal education.

Method: Vocabulary comprehension and production was measured in 57 toddlers. In addition, the educational level of parents was registered. Linear regression analyses were performed to test the relationships.

Results: Linear regression analyses show a significant positive contribution of parental education to the language development of toddlers. The effect size is moderate. Paternal education is a significant positive predictor of language development. Maternal educational has a marginally significant positive relation with the language development of toddlers. Both effect sizes are weak to moderate. However both confidence intervals around the regression coefficients overlap. Therefore can be concluded that there is no difference between the relationships of paternal and maternal education and the language development of toddlers.

Conclusion: In line with expectations parental education is a positive predictor of the language development of toddlers. In contrast to the expectation, there is no difference between the effect of maternal and paternal education on the language development of toddlers.

Keywords: language development toddlers, parental education

Samenvatting

Doel: Recent onderzoek laat zien dat het opleidingsniveau van ouders in verband staat met de taalontwikkeling van peuters. Een hoger opleidingsniveau voorspelt een betere taalontwikkeling van peuters. Naar het verschil tussen het verband van het opleidingsniveau van vader en moeder en de taalontwikkeling van peuters is nog nauwelijks onderzoek gedaan. De vraag is of het opleidingsniveau van vader of moeder een sterkere voorspeller is van de taalontwikkeling van peuters. In dit onderzoek wordt een positieve relatie verwacht tussen het opleidingsniveau van ouders en de taalontwikkeling van peuters. Daarnaast wordt verwacht

dat het opleidingsniveau van moeder een sterkere voorspeller is van de taalontwikkeling van peuters dan het opleidingsniveau van vader.

Methode: Woordenschatbegrip en woordenschatproductie is gemeten bij 57 peuters.

Daarnaast is het opleidingsniveau van beide ouders geregistreerd. Lineaire regressie analyses zijn uitgevoerd om het verband tussen het opleidingsniveau en de taalontwikkeling te onderzoeken.

Resultaten: Lineaire regressie analyses laten zien dat het opleidingsniveau van ouders een significant positieve voorspeller is van de taalontwikkeling van peuters. Het opleidingsniveau van vader hangt significant positief samen met de taalontwikkeling. Het opleidingsniveau van moeder heeft een marginaal significant positief effect. Echter de betrouwbaarheidsintervallen rond de regressiecoëfficiënten overlappen waardoor ze niet significant van elkaar verschillen.

Conclusie: In lijn der verwachting blijkt het opleidingsniveau van ouders positief samen te hangen met de taalontwikkeling van peuters. Daarentegen was er in deze studie geen verschil te zien in het verband tussen het opleidingsniveau van vader enerzijds en moeder anderzijds en de taalontwikkeling van peuters.

Zoekwoorden: Taalontwikkeling peuters, opleidingsniveau ouders.

Het Verband tussen Opleidingsniveau van Ouders en Taalontwikkeling van Peuters.

Is er een verschil tussen het opleidingsniveau van vader en moeder?

In de sociale wereld waarin kinderen geboren worden is taal het belangrijkste communicatiemiddel (Van Hell & Van Weerdenburg, 2007). De basis voor een goede taalontwikkeling wordt gevormd voor het derde levensjaar. Rond 18 maanden is er een piek in het aanleren van taal (Nash, Lowe, & Leah, 2013). De meeste kinderen ontwikkelen zich binnen enkele jaren tot volwaardige taalgebruikers. Er zijn echter ook kinderen bij wie de taalontwikkeling minder voorspoedig verloopt (Van Hell & Van Weerdenburg, 2007). Het verwerven van taal is het resultaat van interne mentale processen die in werking worden gebracht door de taal die kinderen horen. De aard van de interacties waarin taal tot uiting komt en de eigenschappen van de gesproken taal worden gevormd door brede sociale en culturele variabelen (Hoff & Tian, 2005).

Zoals hierboven staat aangegeven, is taal een belangrijke vaardigheid. Het is van belang om te kijken naar de voorspellers van taalontwikkeling. Een van deze voorspellers is de sociaaleconomische status (SES; Hoff & Tian, 2005). SES bestaat uit het inkomen van ouders, het opleidingsniveau van ouders, het beroep van ouders en de plaats waar ouders wonen (Ardila, Rosselli, Matute, & Guajardo, 2005). Het opleidingsniveau van de ouders, een onderdeel van de SES, staat daarnaast ook in relatie tot de taalontwikkeling van kinderen (Hoff, 2003). Gebaseerd op deze relatie is de ontwikkeling van het beleid rondom de leerlinggewichtregeling. De leerlinggewichtregeling bepaalt het gewicht dat de school toekent aan leerlingen. Leerlingen met een achterstand krijgen een hoger gewicht waardoor ze bijvoorbeeld extra taallessen krijgen. Het opleidingsniveau van ouders bepaalt het gewicht dat de school toekent aan een leerling (Rijksoverheid, n.d.). Over het algemeen wordt gekeken naar het opleidingsniveau van beide ouders of de ouder die belast is met de dagelijkse verzorging (bijvoorbeeld in een eenoudergezin; Centrale Financiën Instellingen, 2006). Het is relevant om te kijken of het verband tussen de taalontwikkeling van kinderen en het opleidingsniveau van ouders verschillend is voor het opleidingsniveau van moeder of het opleidingsniveau van vader. Het zou praktisch handiger en wellicht kostenefficiënter zijn wanneer het opleidingsniveau van één van beide sterker samenhangt met de taalontwikkeling van peuters. Dit zou betekenen dat in het vervolg alleen naar bijvoorbeeld het opleidingsniveau van moeder gekeken hoeft te worden. Naar het verschil in opleidingsniveau van ouders en de taalontwikkeling van peuters is weinig tot geen onderzoek gedaan. In dit

onderzoek wordt dan ook ingegaan op de vraag of er verschil is tussen het verband van het opleidingsniveau van vader en moeder en de taalontwikkeling van peuters.

Opleidingsniveau en taalontwikkeling

Onderzoekresultaten laten zien dat de SES in relatie staat met de taalontwikkeling van kinderen (Fish & Pinkerman, 2002; Hoff-Ginsberg, 1998; Hoff & Naigles, 2002; Hoff, 2006; Hoff & Tian, 2005; Leseman & de Jong, 1998; Tamis-LeMonda, Shannon, Cabrera, & Lamb, 2004; Weizman & Snow, 2001). Een hogere SES voorspelt een grotere woordenschat bij kinderen dan een gemiddelde SES (Hoff & Tian, 2005). Een ander onderzoek laat zien dat peuters van ouders met een hoge SES beschikken over betere taalvaardigheden dan peuters van ouders met een lage SES (Hoff, 2003). De studie van Hoff (2006) beschrijft dat de thuisomgeving zou moeten voldoen aan de basisvereisten voor de taalontwikkeling van peuters. Bij de meeste kinderen is dit ook zo, echter verschillende thuisomgevingen doen dit op verschillende manieren en in verschillende mate. Dit heeft consequenties voor het verloop en de snelheid van de taalontwikkeling. Wanneer de thuisomgeving niet aan deze basisvereisten kan voldoen, zouden kinderen een taalachterstand op kunnen lopen (Hoff, 2006). Dit is te verklaren door de theorie van de Russische psycholoog Vygotsky. Vygotsky veronderstelde namelijk in zijn theorie dat de cognitieve ontwikkeling plaatsvindt binnen een sociale context. Een kind leert door middel van interactie van de kennis die volwassenen hebben. Volwassenen hebben volgens Vygotsky een begeleidende rol. Volwassenen kunnen het kind helpen de kloof te overbruggen tussen wat het kind op een bepaald moment zelf kan en waar het met hulp toe in staat is (zone van naaste ontwikkeling; Verhulst, 2005). Taal is een van de belangrijkste aspecten van de cognitieve ontwikkeling, waar Vygotsky over schreef (Stein, Malmberg, Sylva, Barnes, & Leach, 2008). Ouders met een lagere SES stimuleren hun kinderen minder dan ouders met een hogere SES wat het verband wat Vygotsky beschrijft zou kunnen verklaren (Hoff-Ginsberg, 1998).

Andere studies kijken verder dan de SES en laten een verband zien tussen het opleidingsniveau van ouders en de taalontwikkeling van peuters (Horwitz et al. 2003; Magnuson, Sexton, Davis-Kean, & Huston, 2009; Pancsofar & Vernon-Feagans, 2006; Rowe, 2008). In studie de van Rowe (2008) kwam naar voren dat het opleidingsniveau van ouders gerelateerd is aan de alledaagse communicatie tussen ouders en hun kinderen. Ouders met een hoger opleidingsniveau praten meer met hun kinderen en gebruiken een uitgebreidere woordenschat dan ouders met een lager opleidingsniveau. In de studie van Ardila et al. (2005) is onderzoek gedaan naar de ontwikkeling van executieve functies en de rol van het

opleidingsniveau van ouders bij kinderen van 5 tot 14 jaar. De scores behaald op de verbale testen, die onder andere woordvlotheid meten, blijken significant samen te hangen met het opleidingsniveau van ouders. Het opleidingsniveau wordt geassocieerd met de leefomstandigheden van kinderen thuis. Ouders die hoger onderwijs gevolgd hebben zouden een meer stimulerende omgeving aanbieden aan hun kinderen, waardoor de taalontwikkeling voorspoediger verloopt (Ardila et al., 2005). Deze resultaten zouden ook verklaard kunnen worden door bovenstaande theorie van Vygotsky. Op basis van de onderzoeksbevindingen wordt in de huidige studie een positieve relatie verwacht tussen het opleidingsniveau van ouders en de taalontwikkeling van peuters.

Verskil opleiding vader en moeder

De meeste literatuur onderzoekt het effect van het opleidingsniveau van de moeder (Carneiro, Meghir, & Parey, 2012; Dollaghan et al., 1999; Hoff & Tian, 2005; Magnuson et al., 2009; Reilly et al., 2007). Het opleidingsniveau van de moeder staat in verband met de taalontwikkeling van haar kinderen. Hoe hoger het opleidingsniveau van de moeder, hoe groter de woordenschat van haar kinderen (Hof & Tian, 2005). Er is veel minder onderzoek gedaan naar het effect van het opleidingsniveau van de vader. Interessant is, kijkend naar de leerlinggewichtregeling, om te onderzoeken welke bijdrage het opleidingsniveau van vader heeft en of dat verschilt ten opzichte van het opleidingsniveau van moeder. Is de nadruk van artikelen op het opleidingsniveau van moeder en de taalontwikkeling van peuters terecht?

Er is naar het verschil tussen het verband van het opleidingsniveau van vader en moeder en de taalontwikkeling van peuters nog weinig tot geen onderzoek gedaan. In het artikel van Lewis en Lamb (2003) wordt aangegeven dat vaders meer betrokken moeten worden in onderzoeken, omdat ze mogelijk een belangrijke rol zouden spelen in de ontwikkeling van hun kinderen. In de studie wordt beschreven dat relaties die kinderen aangaan in verband staan met gedrag van de vader in de opvoeding. De studie van Pancsofar en Vernon-Feagans (2006) is specifiek en kijkt naar de taalontwikkeling van kinderen. In de studie worden de verschillen bekeken tussen de taalinput van moeders en vaders, voornamelijk gedurende vrije spelmomenten met hun kinderen. In de studie is gevonden dat vaders minder taalinput hebben dan moeders, kijkend naar onder andere verbale output, diversiteit in woordgebruik en het stellen van open vragen. Moeders en vaders verschillen niet in de hoeveelheid vragen die ze stellen en in de lengte van de uitspraken. In een ander onderzoek is gekeken naar het inkomen van ouders en de communicatie met hun kinderen (Rowe, Coker, & Pan, 2004). Uit dit onderzoek komt naar voren dat in gezinnen met lage

inkomens de communicatie tussen vader en peuter en moeder en peuter niet verschilt in hoeveelheid, diversiteit en complexiteit van de woordenschat. Wel wordt beschreven dat vaders meer open vragen stellen aan hun peuters en hen meer vragen om verduidelijking. Dit zorgt ervoor dat de communicatie met vader moeizamer kan verlopen en dat vaders minder aansluiten bij het niveau van het taalgebruik van hun peuters. Bovenstaande studies hebben echter niet het effect van het opleidingsniveau van ouders onderzocht of hiervoor gecontroleerd.

Uit eerder onderzoek komt naar voren dat moeders een grotere rol hebben in de opvoeding dan vaders (Craig, 2006; McBride & Mills, 1993; Sayer, Bianchia, & Robinson, 2004). Moeders brengen niet alleen meer tijd door met hun kinderen, maar dragen ook meer verantwoordelijkheden en kunnen beter multitasken dan vaders (Craig, 2006). Hierdoor is het aannemelijk dat moeders een grotere rol hebben in de ontwikkeling van hun kinderen.

Kijkend naar het beschreven gedrag van vaders en moeders, waaronder de aansluiting bij het niveau van de peuter, het woordgebruik en het stellen van vragen, en de bevindingen dat moeders een grote rol hebben in de opvoeding (Craig, 2006), wordt verwacht dat het opleidingsniveau van moeder een sterkere voorspeller is van de taalontwikkeling van peuters dan het opleidingsniveau van vaders.

Huidige studie

Samenvattend wordt in deze studie het verschil in het verband tussen het opleidingsniveau van vader en moeder en de taalontwikkeling van peuters onderzocht. Voorafgaand hieraan wordt de relatie tussen het opleidingsniveau van ouders en de taalontwikkeling onderzocht, om na te gaan of de resultaten uit eerdere studies ook van toepassing zijn op deze groep respondenten. Hierbij wordt verwacht dat een hoger opleidingsniveau samenhangt met een betere taalontwikkeling. Daarnaast wordt verwacht dat de relatie tussen het opleidingsniveau van ouders en de taalontwikkeling van peuters sterker is voor moeders dan voor vaders.

Methode

Participanten

Voor deze studie is gebruik gemaakt van metingen onder 57 peuters en hun ouders. De peuters zijn tussen de 19 en 30 maanden oud. De steekproef bestond in eerste instantie uit 96 peuters. Binnen deze groep zijn peuters geselecteerd waarmee meestal Nederlands gesproken wordt door hun ouders. Deze selectie is gemaakt om de ruis van tweetaligheid te vermijden. Daarnaast zijn eenoudergezinnen en gezinnen die bestaan uit twee moeders verwijderd uit de

steekproef. Tenslotte is in de steekproef geselecteerd op de 25% hoogst en 25% laagst opgeleide ouders. Dit is gedaan om een duidelijkere variatie in het opleidingsniveau van ouders te krijgen in de steekproef. Vanwege het ontbreken van opleidingsgegevens en testcores zijn uiteindelijk 57 peuters meegenomen in de analyse, waarvan 33.3% meisjes. Van de moeders is de hoogst behaalde opleiding: 0% basisonderwijs, 8.8% vmbo, 7.0% havo, 0% vwo, 26.3% mbo, 24.6% hbo en 33.3% universiteit. Van de vaders is de hoogst behaalde opleiding: 10.5% basisonderwijs, 10.5% vmbo, 3.5% havo, 3.5% vwo, 21.1% mbo, 17.5% hbo en 33.3% universiteit. De gemiddelde leeftijd van de peuters was 26.44 maanden ($SD = 2.21$).

Procedure

Het onderzoek naar de taalontwikkeling van tweejarigen is uitgevoerd in twee jeugdgezondheidszorg (JGZ) regio's in Utrecht en West-Brabant. Ouders zijn geworven via consultatiebureaus. De bureaus hebben de ouders benaderd middels een brief, waarin informatie stond over het onderzoek. Op het consultatiebureau zijn de ouders gedetailleerd geïnformeerd over het doel en de opzet van het onderzoek. Zij hebben ook actief ingestemd met de deelname. In de maanden januari, februari en maart hebben huisbezoeken plaatsgevonden, waarin de taaltest afgenomen werd bij peuters. Bij de ouders is een vragenlijst afgenomen welke inzicht geeft in het taalaanbod en over hun schatting van de woordenschat van hun kinderen. De vragenlijst werd door de ouders ingevuld wanneer de testleider de taaltest afnam bij het kind. De kinderen en ouders ontvingen als dank voor de deelname een folder, met hierin adviezen gericht op het stimuleren van de taalontwikkeling, en prentenboekje voor de kinderen.

Meetinstrumenten

Taalontwikkeling. Tijdens de huisbezoeken werden één taaltest en één vragenlijst afgenomen. De N-CDI (Zink & Lejaegere, 2003) is een vragenlijst aan ouders die de woordenschat van de kinderen meet. Ouders krijgen een lijst met 120 woorden waarbij zij per woord aan kunnen geven of het kind het woord begrijpt en/of het woord al kan zeggen. De test meet zowel woordenschatbegrip als woordenschatproductie. Uit de N-CDI worden twee scores verkregen, namelijk een standaardscore voor woordenschatbegrip en woordenschatproductie. De standaardscores worden omgezet in percentielscores. Voor het berekenen van de totaalscore op de N-CDI zijn de percentielscores van beide schalen gemiddeld. De Cronbach's alpha is zowel voor woordenschatbegrip ($> .98$) als voor woordenschatproductie ($> .97$) zeer hoog, ook de validiteit is duidelijk bewezen (Zink &

Lejaegere, 2003). Daarnaast werd bij de peuters de Peabody Picture Vocabulary Test (PPVT; Dunn, Dunn, & Schlichting, 2005) afgenomen, deze test meet de receptieve woordenschat. De PPVT bevat testplaten met op elke pagina vier afbeeldingen. De peuter kiest de juiste afbeelding bij een mondeling aangeboden woord. Uit de test wordt een standaardscore verkregen waarbij de betrouwbaarheid in de leeftijd van 2;3–2;5 ligt op .90. De begripsvaliditeit wordt als bevredigend beschreven (Dunn et al., 2005).

Opleidingsniveau ouders. Het opleidingsniveau van ouders is tijdens het huisbezoek genoteerd. Ouders konden aan de hand van een 7-puntschaal, oplopend van basisonderwijs naar universiteit, aangeven wat hun hoogst behaalde opleidingsniveau is. Voor de analyse is een gemiddelde berekend voor het opleidingsniveau van vader en moeder. Met dit gemiddelde opleidingsniveau is het verband onderzocht tussen het opleidingsniveau van ouders en de taalontwikkeling van peuters.

Analyseplan

Met de scores van het gemiddelde opleidingsniveau van ouders en de taalontwikkeling is aan de hand van een lineaire regressiemodel het verband onderzocht tussen beide variabelen. Om te beoordelen of er sprake is van verschil in sterkte tussen het opleidingsniveau van vader en moeder is een multipale regressie uitgevoerd. Hiervoor is gekeken naar het verschil van de regressiecoëfficiënten van het opleidingsniveau van vader en moeder.

Resultaten

Kijkend naar de beschrijvende statistiek is de gemiddelde leeftijd van peuters en de verdeling van opleidingsniveau van ouders reeds beschreven in de methode. De gemiddelde score behaald op de N-CDI is 53.96 ($SD = 31.02$). De correlaties tussen de variabelen zijn terug te vinden in tabel 1. Uit de tabel is af te leiden dat er een sterke correlatie is tussen het opleidingsniveau van moeder en vader. De correlatie tussen de N-CDI scores en het opleidingsniveau van ouders is medium. Wegens de vele (41%) missingwaardes bij de PPVT is ervoor gekozen om deze test niet mee te nemen.

Opleidingsniveau ouders en taalontwikkeling peuters

Voor het onderzoeken van het verband tussen het opleidingsniveau van ouders en de taalontwikkeling van peuters is een lineaire regressie analyse uitgevoerd. Voor de resultaten zie tabel 2. In lijn der verwachting blijkt dat er een significant positief verband is tussen het opleidingsniveau van ouders en de taalontwikkeling, $F(1, 55) = 5.52$, $p = .022$. Dit betekent

dat een hoger opleidingsniveau van ouders een betere taalontwikkeling van peuters voorspelt. De effectgrootte is matig.

Tabel 1

Correlatie Tabel voor alle Variabelen

	1	2	3
1. Opleidingsniveau moeder			
2. Opleidingsniveau vader	.57***		
3. Opleidingsniveau ouders	.85***	.92***	
4. N-CDI totaal score	.24	.29*	.30*

Noot. *** $p < .001$, ** $p < .01$, * $p < .05$.

Opleidingsniveau vader, moeder en taalontwikkeling peuters

Om vast te kunnen stellen of het verband tussen het opleidingsniveau van ouders en de taalontwikkeling van peuters verschillend is voor vader en moeder zijn twee regressie analyses uitgevoerd. De resultaten hiervan zijn te zien in tabel 2. Vanwege een sterke correlatie tussen het opleidingsniveau van moeder en vader (zie tabel 1) en om de hierdoor ontstane multicollineariteit op te lossen, zijn in plaats van één multiële regressie, twee enkelvoudige regressie analyses uitgevoerd. Uit de resultaten blijkt dat het opleidingsniveau van moeder marginaal significant samenhangt met de taalontwikkeling van peuters, $F(1, 55) = 3.44$, $p = .069$, de effectgrootte is echter zwak tot matig. Hierna is gekeken naar het opleidingsniveau van vader. Het opleidingsniveau van vader blijkt een significant positieve voorspeller voor de taalontwikkeling van peuters te zijn, $F(1, 55) = 4.95$, $p = .030$, de effectgrootte is echter zwak tot matig. In tegenstelling tot de verwachting lijkt het dat enkel het opleidingsniveau van vader in verband staat met taalontwikkeling van peuters. Echter het verband tussen het opleidingsniveau van moeder en de taalontwikkeling van peuters is wel marginaal significant ($p = .069$) en de betrouwbaarheidsintervallen rond de regressiecoëfficiënten overlappen. Hierdoor kan niet geconcludeerd worden of het opleidingsniveau van vader of moeder een sterkere voorspeller is van de taalontwikkeling van peuters. Voorzichtigheid is daarom geboden bij het interpreteren van de resultaten.

Tabel 2

Voorspellers van taalontwikkeling peuters

	<i>B(SE)</i>	β	R^2	95% BI
Model 1	5.77 (2.46)*	.30	.09	[0.85, 10.69]
Opleidingsniveau ouders				
Model 2	4.82 (2.60)	.24	.06	[-0.39, 10.04].
Opleidingsniveau moeder				
Model 2	4.25 (1.91)*	.29	.08	[0.42, 8.08].
Opleidingsniveau vader				

Noot. BI = betrouwbaarheidsinterval rond de regressiecoëfficiënt.

*** $p < .001$, ** $p < .01$, * $p < .05$.

Discussie

De huidige studie is gericht op het verband tussen het opleidingsniveau van ouders en de taalontwikkeling van peuters. Hierbij is gekeken of er een verschil is tussen het verband van het opleidingsniveau van vader en moeder en de taalontwikkeling van peuters. Deze vraag is, kijkend naar de leerlinggewichtregeling interessant. Het opleidingsniveau van ouders bepaalt in deze regeling namelijk het gewicht dat een school toekent aan een leerling met een achterstand. Aan de hand van het opleidingsniveau van ouders wordt bepaald of een kind extra taallessen nodig heeft (Rijksoverheid, n.d.). Momenteel wordt gekeken naar het opleidingsniveau van beide ouders of de ouders die belast is met de dagelijkse verzorging (Centrale Financiën Instellingen, 2006), maar welke bijdrage heeft het opleidingsniveau van moeder en het opleidingsniveau van vader?

Zoals verwacht is een positief verband gevonden tussen het opleidingsniveau van ouders en de taalontwikkeling van peuters. Dit is in lijn met eerder onderzoek (Horwitz et al. 2003; Magnuson et al, 2009; Pancsofar & Vernon-Feagans, 2006; Rowe, 2008), waaruit blijkt dat een hoger opleidingsniveau van ouders een betere taalontwikkeling van peuters voorspelt. Het opleidingsniveau wordt geassocieerd met de leefomstandigheden van kinderen thuis. Ouders die hoger onderwijs gevolgd hebben zouden een meer stimulerende omgeving aanbieden aan hun kinderen (Ardila et al. 2005). Daarnaast praten ouders met een hoger opleidingsniveau meer met hun kinderen en gebruiken een uitgebreidere woordenschat dan ouders met een lager opleidingsniveau (Rowe, 2008).

In tegenstelling tot eerder onderzoek, dat zich vooral focuste op het opleidingsniveau van moeder (Carneiro et al., 2012; Dollaghan et al., 1999; Hoff & Tian, 2005; Magnuson et

al., 2009; Reilly et al., 2007), is in deze studie gekeken naar het verschil in het verband tussen het opleidingsniveau van vader en moeder en de taalontwikkeling van peuters. Eerder onderzoek laat zien dat vaders over het algemeen minder taalinput hebben dan moeders (Pancsofar & Vernon-Feagans, 2006). Daarnaast vervult moeder een grotere rol in de opvoeding dan vader (Craig, 2006; McBride & Mills, 1993; Sayer et al., 2004). In de huidige studie is echter geen verschil gevonden in het verband tussen het opleidingsniveau van vader en moeder en de taalontwikkeling van peuters. Het ziet er naar uit dat het opleidingsniveau van vader een sterkere voorspeller is, omdat het opleidingsniveau van vader significant in verband staat met de taalontwikkeling van peuters. Het opleidingsniveau van moeder is marginaal significant. Echter de betrouwbaarheidsintervallen rond de regressiecoëfficiënten overlappen waardoor het opleidingsniveau van moeder niet significant verschilt van het opleidingsniveau van vader.

Er zijn verschillende verklaringen waarom de onderzoeksresultaten inconsistent zijn met eerdere onderzoeken. Allereerst is er een kleine steekproef gebruikt, waardoor de steekproef niet representatief is. Een grotere steekproef zorgt voor kleinere betrouwbaarheidsintervallen waardoor meer gevalideerde uitspraken gedaan kunnen worden. Daarnaast zaten er, wat betreft variatie in opleidingsniveau, onevenredig veel hoogopgeleiden in deze steekproef. De meerderheid van de ouders heeft als hoogst behaalde opleiding hbo of universiteit afgerond. Dit is deels opgelost door te selecteren op de 25% hoogst en de 25% laagst opgeleiden maar zelfs in de overgebleven steekproef, komt het aantal hoogopgeleiden niet overeen met het aantal hoogopgeleiden in de populatie (Nationaal Kompas Volksgezondheid, 2014).

Naast bovenstaande redenties die aangeven waarom de huidige onderzoeksresultaten inconsistent zijn met eerder onderzoek, is het mogelijk dat er in werkelijkheid weinig tot geen verschil is tussen het verband van het opleidingsniveau van vader en moeder en de taalontwikkeling van peuters. De literatuur die voornamelijk gericht is op het opleidingsniveau van moeder en die aangeeft dat moeders een grotere rol in de opvoeding vervullen dan vaders is afkomstig uit buitenlands onderzoek. Mogelijk hebben vaders in Nederland een grotere rol in de opvoeding dan in het buitenland. Dit kan ervoor zorgen dat de verschillen niet zo groot zijn als verwacht op basis van eerder onderzoek. Een onderzoek van het Centraal Bureau voor de Statistiek (2009) laat zien dat vaders in Nederland meer parttime werken dan in de rest van Europa. Daarnaast komt uit literatuur naar voren dat moeders met een hoog opleidingsniveau minder vaak vinden dat zij er als moeder zouden moeten zijn voor

hun kind. Ze vinden hun werk vaak leuk en het moederschap alleen te beperkend (Portegijs, Cloin, Ooms, & Eggink, 2006). Dit is een mogelijke verklaring waarom er in de huidige studie geen verschillen gevonden worden in het verband tussen het opleidingsniveau van vader en moeder en de taalontwikkeling van peuters.

Krachten en beperkingen

Het verband tussen het opleidingsniveau van ouders en de taalontwikkeling van peuters is veelvuldig onderzocht. Echter deze studie is één van de eerste die kijkt naar het verschil tussen het opleidingsniveau van vader en moeder. Deze studie kent echter een aantal beperkingen. Ten eerste is er is alleen gebruik gemaakt van gegevens over de taalontwikkeling die ingevuld zijn door ouders. Hiervoor is gekozen omdat er veel missingwaardes voorkwamen bij de PPVT. De oudervragenlijsten (N-CDI) kunnen niet de plaats van een testinstrument innemen. Ze zijn enkel geschikt als screeningsinstrument en als aanvulling op testresultaten (Zink & Lejaegere, 2003). Mogelijk is dit voor het huidige onderzoek geen groot probleem omdat er enkel gekeken wordt hoe kinderen zich verhouden tot elkaar. Vervolgonderzoek zou echter naast vragenlijsten individuele testafnames bij kinderen mee moeten nemen.

Daarnaast is in deze studie alleen gekeken naar een totaalscore voor de taalontwikkeling. In vervolgonderzoek zou gekeken kunnen worden naar zowel taalbegrip als taalproductie. Ten slotte is in dit onderzoek het taalniveau gemeten bij peuters. Kijkend naar de leerlinggewichtregeling zou een vervolgonderzoek zich kunnen richten op kinderen in de basisschoolleeftijd. Het gewicht dat aan een leerling toegekend wordt, wordt namelijk bepaald wanneer kinderen zich inschrijven op een basisschool of wanneer ze voor het eerst naar een andere basisschool gaan (Rijksoverheid, n.d.).

Conclusie

Samengevat kan geconcludeerd worden dat het opleidingsniveau van ouders in verband staat met de taalontwikkeling van peuters. Zoals verwacht blijkt een hoger opleidingsniveau een voorspoedigere taalontwikkeling van peuters te voorspellen. In tegenstelling tot eerdere onderzoeken blijkt er volgens de huidige studie geen verschil te zijn in het verband tussen het opleidingsniveau van vader en moeder en de taalontwikkeling van peuters. Het ziet ernaar uit dat het opleidingsniveau van vader een sterkere voorspeller is, echter de betrouwbaarheidsintervallen rond de regressiecoëfficiënten overlappen waardoor het opleidingsniveau van moeder niet significant verschilt van het opleidingsniveau van vader.

Referenties

- Ardila, A., Rosselli, M., Matute, E., & Guajardo, S. (2005). The influence of the parents' educational level on the development of executive functions. *Developmental Neuropsychology, 28*, 539-560.
- Carneiro, P., Meghir, C., & Parey, M. (2012). Maternal education, home environments and the development of children and adolescents. *Journal of the European Economic Association, 11*, 123-160. doi: 10.1111/j.1542-4774.2012.01096.x
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2009). *Nederland is Europees kampioen deeltijdwerken*. Retrieved May 2, 2015, from <http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/arbeid-sociale-zekerheid/publicaties/artikelen/archief/2009/2009-2821-wm.htm>
- Centrale Financiën Instellingen. (2006). *Nieuwe gewichtenregeling basisonderwijs*. Retrieved November 2, 2014, from http://www.vosabb.nl/wp-content/uploads/2013/06/CFI-brochure_gewichtenregeling.pdf
- Craig, L. (2006). Does father care mean fathers share? A comparison of how mothers and fathers in intact families spend time with children. *Gender & Society, 20*, 259-281. doi: 10.1177/0891243205285212
- Dollaghan, C. A., Campbell, T. F., Paradise, J. L., Feldman, H. M., Janosky, J. E., Pitcairn, D. N., & Kurs-Lasky, M. (1999). Maternal education and measures of early speech and language. *Journal of Speech, Language and Hearing Research, 42*, 1432-1443.
- Dunn, L. M., & Dunn, L. M. (2005). *Peabody Picture Vocabulary Test-III-NL. Nederlandse versie door Liesbeth Schlichting*. Amsterdam: Harcourt Assessment B.V.
- Fish, M., & Pinkerman, B. (2002). Language skills in low-SES rural Appalachian children: Normative development and individual differences, infancy to preschool. *Applied Developmental Psychology, 23*, 539-565.
- Hoff, E. (2003). The specificity of environmental influence: Socioeconomic status affects early vocabulary development via maternal speech. *Child Development, 74*, 1368-1378.
- Hoff, E. (2006). How social contexts support and shape language development. *Developmental Review, 26*, 55-88. doi: 10.1016/j.dr.2005.11.002
- Hoff-Ginsberg, E. (1998). The relation of birth order and socioeconomic status to children's language experience and language development. *Applied Psycholinguistics, 19*, 603-629.
- Hoff, E., & Naigles, L. (2002). How children use input to acquire a lexicon. *Child*

- Development*, 73, 418-433.
- Hoff, E., & Tian, C. (2005). Socioeconomic status and cultural influences on language. *Journal of Communication Disorders*, 38, 271-278. doi: 10.1016/j.jcomdis.2005.02.003
- Horwitz, S. M., Irwin, J. R., Briggs-Gowan, M. J., Bosson Heenan, J. M., Mendoze, J., & Carter, A. S. (2003). Language delay in a community cohort. *Journal of American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 42, 932-940. doi: 10.1097/01.CHI.0000046889.27264.5E
- Leseman, P. P. M., & de Jong, P. F. (1998). Home literacy: Opportunity, instruction, cooperation and social-emotional quality predicting early reading achievement. *Reading Research Quarterly*, 33, 294-318.
- Lewis, C., & Lamb, M. E. (2003). Fathers' influences on children's development: the evidence from two-parent families. *European Journal of Psychology of Education*, 2, 211-228.
- Magnuson, K. A., Sexton, H. R., Davis-Kean, P. E., & Huston, A. C. (2009). Increases in maternal education and young children's language skills. *Merrill-Palmer Quarterly*, 55, 319-350.
- Mcbride, B. A., & Mills, G. (1993). A comparison of mother and father involvement with their preschool age children. *Early Childhood Research Quarterly*, 8, 457-477.
- Nash, M., Lowe, J., & Leah, D. (2013). *Supporting early language development: Spirals for babies and toddlers*. New York, NY: Routledge.
- Nationaal Kompas Volksgezondheid. (2014). *Sociaaleconomische status: Wat is de huidige situatie?* Retrieved May 30, 2015, from <http://www.nationaalkompas.nl/bevolking/sociaaleconomische-status/wat-is-sociaaleconomische-status/#opleidingsniveau>
- Pancsofar, N., & Vernon-Feagans, L. (2006). Mother and father language input to young children: Contributions to later language development. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 27, 571-587. doi: 10.1016/j.appdev.2006.08.003
- Portegijs, W., Cloin, M., Ooms, I., & Eggink. (2006). *Hoe het werkt met kinderen*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- Reilly, S., Wake, M., Bavin, E. L., Prior, M., Williams, J., Bretherton, L., . . . Ukoumunne, O. C. (2007). Predicting language at 2 years of age: A prospective community study. *Pediatrics*, 120, 1441-1449. doi: 10.1542/peds.2007-0045
- Rijksoverheid. (n.d.). *Wat is de gewichtenregeling in het basisonderwijs?* Retrieved

- November 1, 2014, from <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/taalachterstand/vraag-en-antwoord/wat-is-de-gewichtenregeling-in-het-basisonderwijs.html>
- Rowe, M. (2008). Child-directed speech: Relation to socioeconomic status, knowledge of child development and child vocabulary skill. *Journal of Child Language, 35*, 185-205. doi: 10.1017/S0305000907008343
- Rowe, M. L., Coker, D., & Pan, B. A. (2004). A comparison of fathers' and mothers' talk to toddlers in low-income families. *Social Development, 13*, 278-291. doi: 10.1111/j.1467-9507.2004.000267.x
- Sayer, L. C., Bianchi, S. M., & Robinson, J. P. (2004). Are parents investing less in children? Trends in mothers' and fathers' time with children. *American Journal of Sociology, 110*, 1-43.
- Stein, A., Malmberg, L. E., Sylva, K., Barnes, J., & Leach, P. (2008). The influence of maternal depression, caregiving, and socioeconomic status in the post-natal year on children's language development. *Child Care, Health and Development, 34*, 603-612. doi:10.1111/j.1365-2214.2008.00837.x
- Tamis-LeMonda, C. S., Shannon, J. D., Cabrera, N. J., & Lamb, M. E. (2004). Fathers and mothers at play with their 2- and 3-year-olds: Contributions to language and cognitive development. *Child Development, 75*, 1806-1820.
- Van Hell, J., & Van Weerdenburg, M. (2007). Taalontwikkeling en taalproblemen. In K. Verschueren & H. Koomen (Red.), *Handboek diagnostiek in de leerlingbegeleiding* (pp. 89-104). Antwerpen/Apeldoorn: Garant.
- Verhulst, F. C. (2005). *De ontwikkeling van het kind*. Assen: Gorcum b.v.
- Weizman, Z. O., & Snow, C. E. (2001). Lexical input as related to children's vocabulary acquisition: Effects of sophisticated exposure and support for meaning. *Developmental Psychology, 37*, 265-279. doi: 10.1037//0012-1649.37.2.265
- Zink, I., & Lejaegere, M. (2003). *N-CDIs: korte vormen*. Leuven/ Leusden: Acco.